

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Puheenjohtaja
Valiokunnan jäsenet ja varajäsenet

Mia Laihon (kok) lakialoite (LA 106/2020):

1. Täydentävien hoitojen järjestöjä ei saa syrjiä lainvalmistelussa.
2. Mihin tietoihin Laihon eduskunnan lähete keskustelun esittelypuheenvuoron väitteet perustuvat?
3. Pyydämme, että valiokunta kuulee meitä läsnäolevina tämän asian valmistelussa

Sosiaali- ja terveysministeriössä (STM) on käynnissä hallitusohjelmaan perustuva täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen (CAM, Complementary and Alternative Medicine) eri sääntelymahdollisuuksia koskeva selvitystyö, joka on koronan takia viivästynyt. Ministeriöstä luvattiin, että CAM-järjestöt pääsevät mukaan selvitystyöhön kertomaan näkemyksensä heitä koskevassa asiassa. Ministeriö on jo alustavasti kuullut Luontaishoitoalan Foorumi ry:tä kuten muitakin keskeisiä järjestöjä. Yllättäen ryhmä kansanedustajia (Mia Laiho ja 6 muuta kansanedustajaa, joista 2 on perunut) laitto joulukuussa 2020 eduskunnassa liikkeelle oman lakialoitteensa (LA 106/2020 vp) CAM-hoitojen rajoittamiseksi. Täydentäviä hoitoja edustavissa järjestöissä pelätään, että järjestöjä syrjitään lainvalmistelussa. Merkillistä on myös, että muutama kansanedustaja yrittää lakialoitteellaan syrjäyttää STM:n aloittaman hallitusohjelmaan perustuvan täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen eri sääntelymahdollisuuksien selvitystyön.

CAM-hoitojen rajoittamiseksi kansanedustaja Mia Laiho (kok) esitteli lakialoitteen (LA 106/2020 vp) eduskunnan täysistunnossa 19.10.2021. Esittelypuheenvuorossaan Laiho käytti CAM-hoidoista epäasialliseksi ja loukkaavaksi koettua ”uskomushoito”-termiä ja totesi lopuksi: *”Meidän lainsäädännössä on uskomushoitojen osalta mittava aukko, ja se tulisi tukiä. Lainsäädäntö on tältä osin saatava ajan tasalle.”* Asiasta ei käyty eduskunnassa lainkaan keskustelua ja lakialoite siirrettiin käsiteltäväksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Täydentävien hoitojen järjestöissä hämmästellään, miksi eduskunnassa ryhdyttiin ajamaan hoitoja rajaavaa lakialoitetta samanaikaisesti, kun ministeriö on ryhtynyt valmisteamaan hallitusohjelman mukaisesti täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen (CAM) eri sääntelymahdollisuuksien selvitystyötä. Täydentävien hoitojen järjestöissä on herännyt epäily siitä, että lakialoitteen (LA 106/2020 vp) myötä täydentävien hoitojen yrittäjien edustajat eivät pääse mukaan selvitystyöhön eivätkä laajan ja perusteellisen lainsäädännön valmisteluun. **Sosiaali- ja terveysministeriö totesi tiedotteessaan, (17.10.2018) että ”Vaihtoehtohoitoja koskevan sääntelyn kehittäminen vaatii laajaa asiantuntemusta, aikaa ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.”**

Kansanedustaja Mia Laihon (kok) ja 4 muun kansanedustajan allekirjoittaman lakialoitteen ehdotettu lakimuutosteksti on sanasta sanaan täsmälleen sama kuin Sari Raassinan (kok) lakialoitteessa LA 54/2018 vp, joka taas on täsmälleen sama, jonka ministeri Paula Risikko (kok) jätti vuonna 2009 esittelemättä hallitukselle. Silloisessa STM:n lakia valmistelevassa työryhmässä oli vain kaksi (aluksi vain yksi) CAM-alan edustajaa, eikä heidän esittämiään tutkimustuloksia ja muita selvityksiä huomioitu eikä kirjattu pöytäkirjoihin eikä raporttiin. Tuolloin ehdotus laiksi oli huonosti valmisteltu, eikä lakiluonnoksessa esitetyille rajoittaville säädöksille ollut perusteita. Nämä puutteet tuotiin esiin työryhmän CAM-edustajien jättämässä erivässä mielipiteessä. (Liite 1) Niinpä ministeri Risikko täysin perustellusti ei tuolloin vienyt

esitystä eteenpäin. Merkillistä on, että kansanedustaja Risikko on allekirjoittanut nyt saman jo vuonna 2009 huonoksi toteamansa lakiehdotuksen.

Noin kaksi miljoonaa suomalaista on käyttänyt täydentäviä hoitoja. Ravintolisiä on joidenkin tutkimusten mukaan käyttänyt jopa 70 prosenttia suomalaisista. Suomessa toimii arviolta 6000 – 8000 asianmukaisesti koulutettua täydentävien hoitojen toimijaa ja heitä edustaa noin 30 ammattijärjestöä ja kouluttajatahoa.

CAM-järjestöissä pelätään, että Laihon ryhmän pikalain hyväksymisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö toteaa täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen (CAM) eri sääntelymahdollisuuksia koskevan selvitystyön olevan turha. Jos näin tapahtuu, niin 12 vuotta sitten hyllytetty lakiluonnos olisi nyt saatu voimaan epädemokraattisella silmäkääntötempulla.

Lisäksi täydentävien hoitojen järjestöt eivät hyväksy ”uskomushoito”-sanan kaltaisten pilkkanimien käyttämistä eduskunnassa kuvaamaan täydentäviä hoitoja. ”Uskomushoito”-termiä pidetään täydentävien hoitojen järjestöjen ja yrittäjien piirissä epäasiallisena ja loukkaavana. Harhaanjohtavan termin käyttäminen aiheuttaa haittaa tutkittujen täydentävien hoitomuotojen ammatinharjoittajille ja vähättelee hoitoja käyttävien kansalaisten omaa arviointikykyä. Lisäksi on syytä muistaa, että toisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan haittaaminen tai vaikeuttaminen ei ole hyväksyttävää, joten ”uskomushoito”-termin käyttö saattaa tässä yhteydessä olla jopa lainvastaista. (Liite 2)

Suomessa toimivilla täydentävien hoitojen järjestöillä on ollut jo pitkään tavoitteena, että Maailman Terveysjärjestön (WHO) suositusten mukaisesti myös Suomessa CAM-hoidot tunnustettaisiin ja huomioitaisiin kansalaisten terveydenhoidossa. Ruotsi on päättänyt luopua kauan voimassa olleesta, CAM-hoitoja rajoittavasta terveyslaistaan ja ryhtynyt rakentamaan siltaa virallisen lääketieteen ja CAM-hoitojen välillä. Tämä on katsottu parhaaksi myös potilasturvallisuuden edistämisen kannalta. Hallituksen päätöksellä 2017 (Dir.2017:43, liite 3, suomeksi liite 4) siellä aloitettiin sosiaaliministeriön työryhmässä selvitystyö CAM-hoitoja koskevista tutkimuksista, CAM-hoitojen arviointimenetelmistä ja mm. järjestelyistä, joilla varmistetaan, että potilaat saavat CAM-hoidoista asiallista tietoa ja voivat valita itselleen sopivan hoidon. Työryhmä selvittää myös CAM-hoitajien oikeuden hoitaa joitakin vakavia psyykkisiä sairauksia ja häiriöitä. Selvitystyön ohjenuorana on potilaan oikeus valita itselleen sopiva hoitomuoto ja sen oikeuden kunnioittaminen. Selvitys valmistui maaliskuussa 2019 (SOU 2019:15) (Liite 5). **Selvitys toteaa: Uusien hoitomenetelmien omaksuminen terveyden- ja sairaanhoidon piiriin ei saa riippua niiden alkuperästä. Ja jatkaa: Täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitomuotoja pitää siis ottaa terveyden- ja sairaanhoidon piiriin samoin ehdoin kuin muitakin hoitomuotoja.** Selvityksessä on useita ehdotuksia, joilla riippumatonta tietoa täydentävistä ja vaihtoehtoisista hoidoista saadaan paremmin yleisön saataville. Lisäksi selvityksessä ehdotetaan noin 1-2 opintopisteen lisäopintoja täydentävistä ja vaihtoehtoisista hoidoista tiettyjen hoitoalojen koulutusohjelmiin.

Liitteessä 6 on analysoitu lakialoitteen ehdottama lakiteksti. **Analyysin tulos on, että lakiteksti on perusteluissa esitettyä selvästi rajoittavampi ja on ristiriidassa useamman voimassa olevan lain kanssa. (Liite 6)**

Liitteessä 7 on analysoitu perustelut, jotka Laiho esitti lakialoitteen lähetekeskustelun esittelypuheen-vuorossaan. **Analyysin tulos on, että yksikään Laihon esittämistä perusteluista ei täytä lain säätämisen perinteisiä yleiseurooppalaisia vaatimuksia. (Liite 7)**

Koska lakialoite ei perustu varmistettuihin ja dokumentoituihin tosiasioihin eikä todelliseen tarpeeseen ja on ristiriidassa useamman voimassa olevan lain kanssa, esitämme että tässä kirjelmässä ja sen liitteissä esitetyin yksityiskohtaisin perustein Laihon lakialoite LA 106/2020 jätetään huomioimatta ja ministeriön annetaan rauhassa jatkaa jo aloittamaansa täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen (CAM) eri sääntelymahdollisuuksien selvitystyötä.

Luontaishoitoalan Foorumi ry
Ilkka Westman
puheenjohtaja

Luontaishoitoalan Foorumi ry:n
sähköpostiosoite: info@luontaishoitoala.fi
Verkkosivut: <https://www.luontaishoitoala.fi/>
Facebook: <https://www.facebook.com/LuontaishoitoalanFoorumi>
Twitter: @LuontaisFoorumi

LIITTEET

- Liite 1** STM, 2009: Vaihtoehtohoitojen sääntelyn tarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti. Eriävä mielipide s. 68-73
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72186/URN%3ANBN%3Afi-fe201504225671.pdf>
Dokumentin identifiointitiedot Valtioneuvoston verkkosivulla:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2810-7>
- Liite 2** Seppo Koskinen: Täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen arvostelu ja elinkeinovapaus (Edilex-uutispalvelu 20.7.2021)
<https://www.edilex.fi/uutiset/70516>
- Liite 3** Regeringskansliet, Sverige: Ökat patientinflytande och patientsäkerhet inom annan vård och behandling än den som bedrivs inom den etablerade vården. Dir. 2017:43
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2017/04/dir.201743/>
- Liite 4** Vapaa käänös Ruotsin hallituksen päätöksestä 2017 (Dir.2017:43)
<https://akupunktioammattilaiset.fi/wp-content/uploads/2019/02/CAM-Ruotsin-hallituksen-SELVITYS.pdf>
- Liite 5** Regeringskansliet, Sverige: Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog. SOU 2019:15
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/03/sou-201915/>
- Liite 6** Mia Laihon (kok) lakialoite (LA 106/2020): Lakitekstin analyysi
- Liite 7** Mia Laihon (kok) lakialoiteen (LA 106/2020) perustelut eivät täytä lain säätämisen vaatimuksia